

dbobladet

Dansk Brystkræft Organisations medlemsblad | Nr. 48 | Juni 2016 | 15. årg.

Naturen gav Grethe livslysten tilbage

Læs mere på side 06

04

Når en opdagelse kan blive forskellen på liv og død

11

Nyt måleapparat opdager lymfødeme tidligere

16

Højdepunkter fra DBO's årsmøde

18

Ny behandling hjalp Ursula

Information er guld værd

DBO ønsker vi at formidle viden om nye behandlinger og nye måder at opspore brystkræft på. Vi gør et stort arbejde for at indhente information, blandt andet om hvad der sker på vores sygehuse, hvor ihærdige behandlere og forskere gør en stor indsats for at forbedre diagnosemuligheder, forebygge og behandle.

I dette nummer bringer vi et fantastisk eksempel på, hvordan forskning på Vejle Sygehus kommer kvinder med HER2-positiv brystkræft til gode. Kvinder med HER2-positiv brystkræft har en øget risiko for tilbagefald. Professor og laboratorieforsker Ivan Brandslund har forsket i, hvordan man kan opdage tilbagefald hos gruppen af HER2-positiv kvinder otte måneder før, tilbagefaldet viser sig. I dag tester man på Vejle Sygehus rutinemæssigt kvinder med HER2-positiv brystkræft for at behandle, før metastaserne viser sig. Det er stort og en fantastisk landvinding! Jeg håber inderligt, at alle HER2-ramte kvinder i Danmark hurtigt får gavn af denne test.

Læs også historien om Ursula Giannoulos, der som den første patient med tilbagefald i form af hudmetastaser fik behandling med calcium elektroporation på Herlev Hospital, hvor kalk hjælper ind i cellerne i stedet for kemo. Det fik hun, fordi hun og hendes mand læste en artikel i et tidligere nummer af dbobladet, hvor vi skrev om behandling med elektrokemoterapi, og det fik Ursula til at bede om at en henvisning til Herlev Hospital frem for at få 'almindelig' kemoterapi. Vi har interviewet Ursula og læge Julie Gehl, der er projektleder i et forsøg, hvor der i blindtest bruges kemo eller kalk på metastaser i huden.

Grethe Dahlquist har kronisk brystkræft, og hun har gennem mange år troet, hun snart skulle dø. Hun oplevede sig selv som dødsdømt, og ingen hjalp hende ud af denne opfattelse. Heldigvis skete der pludselig noget i hendes liv, som gjorde en stor forskel. I dag har Grethe ikke en identitet som 'døende', men som en levende mor og mormor. Læs interviewet med Grethe, der til trods for den barske baggrund er livsbekræftende og lærerig.

Glæd jer til disse artikler og til masser af andet godt læsestof i dette nummer. Med ønsket om en dejlig sommer.

God læselyst.

Randi Krogsgaard
Formand, DBO

Indhold

02 Leder:
Information er guld værd

04 Når en opdagelse kan blive forskellen på liv og død

06 En tur til Island gav Grethe livslysten tilbage

11 Nyt måleapparat opdager lymfødeme tidligere

13 En ganske særlig advokat modtog DBO's ærespris 2016

14 At være rask og så alligevel ikke

15 Nye ildsjæle klar til kamp

16 Højdepunkter fra DBO's årsmøde

18 Ny behandling omtalt i dbobladet hjalp Ursula

20 Virker kalk lige så godt som kemo?

21 DBO afholder nyt tilbagefaldsseminar

22 Husk det frie leverandørvalg

24 Kort Nyt

25 Danmark Rundt

27 Kæmpe interesse for DBO's fokus på senfølger

28 Det Sker

31 Medlemskab af DBO

Forfattere, der skriver indlæg til dbobladet, udtrykker ikke nødvendigvis redaktionens/DBO's holdning i en given sag. Næste nummer af dbobladet udkommer i oktober 2016. ISSN: 1602-8775.

Udgiver: Patientforeningen DBO med støtte fra Kræftens Bekæmpelse
Oplag: 4.800 stk.
Redaktion: Randi Krogsgaard, Michelle Farrington og Britt Nørbak (ansv. red.)
Layout: Fru Farrington
Forsidefoto: En rejse til Island gav Grethe livslysten tilbage. Artikel på side 06 (foto: Ulla Lyngø)

Når en opdagelse kan blive **forskellen på**

Omkring 20% af alle brystkræfttilfælde er såkaldt HER2-positive, hvor der er en øget risiko for tilbagefald. En ny test opsat og undersøgt på Vejle Sygehus kan opdage tilbagefald otte måneder før de fysiske symptomer og dermed redde liv. Problemstillingen var næsten opgivet, men da professor og laboratorieforsker Ivan Brandslund begyndte sin forskning, skete der noget!

I december 2015 fortalte medierne, at et forskningsprojekt på Vejle Sygehus tester en metode, der kan hjælpe patienter, der er blevet behandlet for den særligt aggressive brystkræftform HER2. Normalt bliver en behandling for tilbagefald af brystkræft først påbegyndt, når patienten har fysiske symptomer på, at kræften er vendt tilbage, men den nye test opdager tilbagefald af HER2-positiv brystkræft på et tidligere stadie, og dermed kan behandlingen igangsættes tidligere og forventeligt redde menneskeliv. Testen er udviklet over de sidste 7-8 år på Vejle Sygehus, og dbobladet har undersøgt, hvordan testen blev udviklet, hvem der står bag, og hvornår testen kan tages i brug over hele verden. Alle svarene fik vi af professor og laboratorieforsker Ivan Brandslund, Klinisk Biokemisk Afd., Vejle Sygehus. I 2015 blev Ivan Brandslund inviteret til at holde et foredrag på øen Korfu om sin forskning i HER2. Hans epokegørende forskning og det omtalte foredrag medførte, at han kort efter blev kontaktet af det amerikanske medicinalfirma Nuclea Biotechnologies, der købte rettighederne til testen og vil finansiere et klinisk forsøg, der skal ende ud i, at testen tages i brug over hele verden i løbet af få år. Men hvad er det, testen kan?

- Jeg faldt over HER2-problemstillingen for 8-10 år siden. Vi ved, at HER2-positive brystkræftceller har et meget stort antal

Ivan Brandslund (billedet) har undersøgt testen i samarbejde med et stort hold på Vejle Sygehus bestående af onkologerne Erik H. Jacobsen, Sven Tyge Langkjer, Anders Jakobsen og Troels Bechmann og kirurgerne Susanne Bokmand og Peter Wamberg samt patolog Birthe Østergaard og 11 biokemikere.

HER2-receptorer på celleoverfladen, der gør, at cellerne bliver overstimuleret og deler sig ukontrolleret og spreder sig. Ingen

ved, hvad der sætter dem i gang. Det er måske høje koncentrationer af hormoner, måske ftalater, måske østrogener fra miljøet eller hormonbehandling, måske virus – det er alt sammen noget, vi gerne vil undersøge på et senere tidspunkt – men der går altså noget galt med de vækstceptorer. En celle har normalt 50.000 receptorer, men HER2-patienternes celler har op til 100 gange så mange receptorer, altså helt op til fem millioner! Jeg ville gerne undersøge, om vi kunne måle de vækstceptorer i kræftvævet, siger Ivan Brandslund og fortsætter:

- Det kunne rent faktisk måles med eksisterende primitive metoder og med antistoffer mod vækstceptorerne, men der manglede en standardisering af metoder. Derfor indgik vi et samarbejde med Siemens, der sponserede det rette måleudstyr og antistoffer til testen. Det gjorde os i stand til at lave verdens største undersøgelse med cirka 2.000 medvirkende, og vi har 80.000 prøver liggende i fryseren, forklarer professor Ivan Brandslund, der indtil videre har været laboratorieforsker på Vejle Sygehus i 30 år.

Testen opdager tilbagefald, før der opstår fysiske symptomer

Det lykkedes altså Ivan Brandslund og hans forskerhold at indkøre en test, der kan påvise HER2 vækstceptorer i blodet.

liv og død

Holdet opdagede også, hvad koncentrationen af HER2 betyder.

- Vi følger koncentrationsændringer i blodet ved at tage blodprøver fra patienterne hver tredje måned. Når en patient med HER2-positiv brystkræft får kemo og Herceptin, begynder koncentrationen af HER2 i blodet typisk at falde, og det indikerer, at behandlingen virker. Hvis koncentrationen ikke falder, betyder det, at Herceptinen ikke virker hos den pågældende patient. Vi opdagede også, at hvis koncentrationen af HER2 på et tidspunkt begynder at stige, er det en tidlig markør for, at kræften vender tilbage, og at der kan konstateres tilbagefald inden for et år. Der går i gennemsnit seks-otte måneder, fra vores test viser en stigning i koncentrationen af HER2 i blodet, til patienten oplever fysiske symptomer, og til metastaser kan ses på et billede, siger Ivan Brandslund.

Onkologer vil normalt først behandle for tilbagefald, når der kan ses metastaser på billeder, og der kan tages en biopsi. Men onkologerne på Vejle Sygehus ved, at stigningen i HER2 er en tidlig markør for, at kræften vender tilbage inden for et år, og derfor begynder de at lede efter kræften og behandle tilbagefaldet langt tidligere. Flere onkologer har fortalt Ivan Brandslund, at testen og muligheden for at behandle tilbagefald otte måneder tidligere end ellers, har reddet menneskeliv og endda helbredt flere patienter. Den påstand skal bevises i et internationalt klinisk forsøg, som førromtalte amerikanske Nuclea Biotechnologies finansierer.

200 kvinder med påvist HER2-stigning i blodet skal indgå i forsøget, hvor den ene halvdel skal behandles med Herceptin, vil den anden halvdel ikke skal.

Vejle Sygehus kan ikke medvirke i hele dette forsøg, for de har i over et år brugt testen som en tidlig advarsel på tilbagefald, og de følger allerede deres 1400 brystkræftpatienter på denne måde.

- Vejle Sygehus tager altid testen for at undgå at spille 8-9 måneder på at vente på, at tilbagefaldet giver symptomer og kan ses på billeder. For at testen kan blive godkendt af de amerikanske sundhedsmyndigheder, FDA, skal der medvirke flere hospitaler i det kliniske internationale forsøg. Foruden Aarhus Universitetshospital drejer det sig om hospitaler i London, Paris, Hamborg og USA. Det er et stort arbejde, men fordi det 'kun' er testen, der skal afprøves og godkendes, og fordi Her-

ceptin allerede er opfundet og godkendt til at behandle HER2-positiv brystkræft, vil der kun gå tre år, før resultater kan foreligge, forudsiger Ivan Brandslund.

Alene i Danmark vil 8-900 kvinder om året få gavn af testen, og på verdensplan er tallet cirka en million kvinder om året. Til spørgsmålet om, hvordan det føles for Ivan Brandslund, at fagfolk anser, at hans årelange og stædige arbejde kan gøre en forskel på liv og død, lyder han helt ydmyg og jysk, selv om han oprindeligt er fynbo.

- Det er naturligvis dejligt. Det har krævet en pæn indsats at nå hertil, men fordi vi har et unikt samarbejde med specialerne på Vejle Sygehus, hvor alt er samlet under ét tag, har det kunnet lade sig gøre. Vi har været meget vedholdende og aldrig overvejet at give op. Det betaler sig nu, og det er jeg glad for, afslutter han med et smil.

HER2-positiv brystkræft

- Cirka 20% af alle tilfælde af brystkræft er HER2-positiv brystkræft, hvor der er en øget risiko for, at man får tilbagefald af sygdommen.
- HER2-positiv brystkræftceller har et meget stort antal HER2-receptorer på celleoverfladen. Det unormalt store antal HER2-receptorer medfører, at cellerne bliver overstimuleret og deler sig ukontrolleret.
- Behandling med antistoffet Trastuzumab (Herceptin®) i kombination med kemoterapi nedsætter risikoen for tilbagefald. Trastuzumab (Herceptin®) virker ved at binde sig til HER2-positiv kræftceller. Derved ændres cellernes overflade, og den ukontrollerede celledeling ophører.

(Kilde: cancer.dk)

En tur til Island gav mig livslysten tilbage

Grethe Dahlquist har kronisk brystkræft, og diagnosen blev formidlet så uheldigt, at hun troede, at hun snart skulle dø. Så det ventede hun bare på. Lige indtil hun i trods rejste til Island og fik øje på noget livsbekræftende.

Mange af os kan huske billederne fra foråret 2010, da den islandske vulkan med det mundrette navn Eyjafjallajökull gik i udbrud, og en gigantisk askesky i dagevis lammede flytrafikken i store dele af Europa. Vulkanudbruddet fik i overført betydning også rystet Grethe Dahlquist, men det var på en positiv måde. I 2010 var hun et dårligt sted i sit liv. Året før havde hun fået konstateret tilbagefald af brystkræft, og nogle ubetænksomme kommentarer fra sundhedspersonalet havde medført, at Grethe egentlig bare ventede på at dø.

- For 25 år siden, kort før min 40-års fødselsdag, opdagede jeg en knude i brystet. Det var brystkræft, og jeg fik fjernet venstre bryst og fik kemoterapi efter operationen. Diagnosen slog benene væk under mig, for dengang var min yngste datter kun 10 år, og jeg spekulerede meget over, hvad en tiårig dog skulle gøre uden sin mor. Jeg prøvede at bevise over for mig selv og alle andre, at jeg ikke var

syg, så jeg fik kemo om tirsdagen, lå og kastede op onsdag og torsdag, og tog så på arbejde igen om fredagen for at vise, at det gik godt, fortæller 65-årige Grethe Dahlquist. Hun blev kontaktet af en anden brystkræfttramt kvinde i lokalområdet, og de besluttede sig for at starte en selvhjælpsgruppe.

- Kvinden spurgte, hvordan jeg havde det psykisk, og jeg svarede, at jeg egentlig havde det okay. 'Bare vent, det kommer,' advarede hun mig, og det gjorde mig ret nervøs. Heldigvis kom der også en anden kvinde i selvhjælpsgruppen. Hun havde haft brystkræft for 15 år siden, og hun var simpelthen så frisk og livsglad. Hun blev mit forbillede, og vi satte os det mål, at vi ville blive 90 år! Det mål hjalp mig godt igennem forløbet, siger Grethe.

Fandt en ny knude

Grethe gik til kontrol, og alt så fint ud. Hun fik også en brystrekonstruktion, som hun blev glad for. Hun havde hørt, at nogle

kræftoverlever fik kræft igen, men hun troede ærlig talt ikke, at det gjaldt hende, for nu havde hun jo haft sygdommen. I 2009 begyndte hun at arbejde hos ISS, hvor hun gjorde rent på et sygehus. Hun bemærkede, at hun var træt og måske også havde tabt sig lidt, men da hun nævnte det for sine langt yngre kolleger, sagde de, at de bestemt også var trætte, for rengøringsjobbet var jo fysisk hårdt.

- Så tænkte jeg ikke mere over det. Da jeg opdagede en knude over min protese, troede jeg, at det kunne være et tegn på, at protesen snart skulle udskiftes, men jeg fik alligevel min praktiserende læge til at kigge på mig. Jeg blev henvist til at få foretaget en mammografi og en biopsi, og det viste sig, at jeg efter 18 år havde fået tilbagefald af brystkræft med spredning til knogler og lungehinde. Hvis den første diagnose 18 år tidligere slog benene væk under mig, så gjorde denne her diagnose det da helt af mig, udbryder Grethe. Hendes chok blev ikke mindre af,

Et udsnit af Grethes tanker nedfældet på papir

'Jeg er så glad og taknemmelig for, at min familie bakkede mig op og fik mig til at rejse derop. Tænk at en tur til Island ville give mig lysten til livet tilbage. Og hvor er jeg glad og taknemmelig for, at sygeplejerskens bemærkning ikke gik i opfyldelse. I december rejste min mand og jeg til Israel i 16 dage, og i februar året efter rejste min svigerinde og jeg til Californien i tre uger. Nu er det gået syv år, og jeg er her stadig. Som min datter sagde i sin tale til mig på min 60-års fødselsdag: 'Mor, du/vi havde ikke regnet med at opleve din 60-års dag. Vi håbede, og nu sidder vi her!' Nu er jeg blevet 65 år, og jeg har besluttet mig for, at jeg vil opleve mine børnebørn vokse op. Jeg håber, at jeg bliver så gammel, at jeg også oplever at blive oldemor.'

Kort om Grethe Dahlquist

Alder: 65 år, blev førtidspensionist i 2010

Familie: Gift med Finn, tre børn, tre svigerbørn og fem børnebørn

By: Tinglev

Bonusinfo: Er frivillig i DBO-kreds Sønderjylland

Disse blomsters vej op gennem asken gjorde et stort indtryk på Grethe

Grethe holdt pauser undervejs på den livsændrende tur

at lægen og sygeplejersken på hospitalet lod nogle dumme bemærkninger falde.

- Sygeplejersken sagde bramfrit, at med den kroniske diagnose kunne jeg ikke planlægge noget mere, og lægen sagde, at min mand og jeg hellere måtte tage ud at rejse, hvis vi ville nå det. Deres ord lød som en dødsdom i mine ører, og min mand og jeg blev helt slået ud.

Gråt i gråt

Grethe skulle herefter komme til kontrol hver tredje måned. Til den første kontrol fik hun at vide, at der ikke var sket en forværring af sygdommen. Det beroligede hende dog ikke, for hun havde på diagnositidspunktet fået stillet i udsigt, at det kun ville gå ned ad bakke.

- Jeg gik bare og ventede på, at jeg snart skulle dø. Jeg var indstillet på, at jeg ville få smerter, og at det hele ville blive meget værre. Jeg fik bevilget førtidspension og gik rundt herhjemme som en zombie og lavede ingenting. Jeg lod de andre i familien overtage for mig, for når jeg alligevel snart skulle dø, kunne de lige så godt lære det, siger Grethe og trækker på smilebåndet. I dag kan hun godt høre, hvor morbidt det lyder, men i 2009 var hun fyldt med dødsangst og vrede.

- Jamen, jeg blev lidt umulig. Jeg ville ikke købe nyt tøj, for det kunne jo ikke betale sig, når jeg alligevel snart skulle dø. Jeg tænkte mest på mig selv, og ikke så meget på at det også var en svær tid for min mand og vores tre børn. Jeg orkede ingenting, og alt var lige gyldigt for mig, men

efter at have opført mig sådan i et år, gik vulkanen på Island i udbrud, siger Grethe. Hun skrev i maj 2010 til en tidligere kollega fra Island, at det var meget spændende med det store vulkanudbrud, og at hun gerne ville se vulkanen. Hvertil den tidligere kollega og veninde svarede, at Grethe da kunne komme op at besøge hende på Island.

- Min første tanke var, at det kunne jeg virkelig ikke! Havde hun ikke fattet, hvor syg jeg var? Jeg sagde til min mand, at det var helt skørt, at jeg var blevet inviteret til Island, når jeg var så syg, men han spurgte, hvorfor jeg dog ikke bestilte billetten. Han forstod altså heller ikke, hvor syg jeg var! Ingen forstod det, og mest i trods valgte jeg at bestille en billet, for jeg kunne lige så godt dø på Island som

i Danmark, siger Grethe. Hun rejste helt alene til Island et par måneder senere, da vulkanudbruddet var overstået, og hun døde ikke. Tværtimod. Hun og veninden tog med bus ud til vulkanområdet, der var dækket af aske. Bussen holdt pause, og passagererne måtte gerne gå tur i området. Det var ikke tilladt at tage en portion aske med sig hjem, men Grethe lod som om, at hun bandt sine snørebånd og samlede en portion aske sammen. Det blev opdaget af buschaufføren, der diskret gav hende en plasticpose, som hun kunne putte asken i og tage med sig hjem som et godt minde. Og Grethe fik mange andre minder med sig hjem.

- Min veninde spurgte, om vi skulle gå så langt, jeg orkede, og det var jeg med på. Vi gik i den centimeterhøje aske, og alt

var gråt i gråt, sort i sort. Det var et meget specielt syn, og mine sanser blev bombarderet af skønne indtryk. Jeg tog en masse billeder, og da vi nåede toppen af et udsigtspunkt, opdagede jeg en masse blomster og planter, der havde kæmpet sig op igennem den klæbrige aske. De havde haft alle odds imod sig, men asken var frugtbar og fyldt med mineraler, der gav planterne liv. Det var så smukt, smiler Grethe. Hun og veninden gik videre og nåede et flodleje, der skulle krydses. Først skulle Grethe dog have et tiltrængt hvil. Hun satte sig ned på en sten og holdt en lille pind i hånden. Hun tænkte på de smukke blomster og den flotte natur, og så slog en fantastisk tanke ned i hende.

- Jeg sad med pinden i den ene hånd og tænkte, om jeg bare skulle lægge mig til

at dø. Så tog jeg pinden over i den anden hånd og tænkte, at hvis de smukke blomster kunne overleve, så kunne jeg også. Jeg kunne vælge livet, og det gjorde jeg. Den tanke gav mig så meget vilje og styrke, at jeg sprang op, tog mine sko og strømper af og gik ud i det iskolde vand sammen med min veninde. Jeg ville videre. Jeg ville se og opleve noget mere. Ingen skulle tage livet fra mig!

Overskud til at gøre en forskel for andre

Da Grethe kom hjem fra Island, kunne hendes familie med det samme mærke, at hun havde ændret sig og fået en positiv indstilling. Hun rejste først til Israel med sin mand Finn og senere rejste hun med

Fortsætter på næste side

Grethe fik mange gode minder med hjem fra Island

mod knogleskørhed der også gives, når kræft har bredt sig til knoglerne, red.) hver anden måned. Min svigerdatter var med til de første samtaler, og mine døtre og to af mine børnebørn var med til kemobehandlinger, når de kunne holde fri fra arbejde. Hele familien har støttet og elsket mig, da jeg havde det allerværst, så jeg ved, hvor vigtigt det er med støtte og omsorg. For nylig var jeg med en nydiagnosticeret brystkræftpatient til samtale på sygehuset, og både hun og hendes mor fortalte, at det var en trøst for dem at høre min historie. At jeg har en slags 25-års jubilæum som kræftpatient og lever godt, udtaler Grethe. Hendes kroniske kræft har været i bero siden 2009, så i syv år har hun levet uden smerter eller forværring af nogen art.

- Jeg har indset, at kræften bryder ud på et tidspunkt, men jeg har det godt fysisk og psykisk, og jeg giver ikke afkald på noget på grund af sygdom. Ugen op til hver scanning er rigtig slem for mig. Jeg er bange for svaret hver eneste gang, men den angst har været ubegrundet i syv år. Derfor prøver jeg at have fokus på alt det positive og skubbe det negative i baggrunden. Jeg har skrevet mit sygdomsforløb ned på papir gennem 25 år, og jeg har fortalt om mine oplevelser i husmoderforeningen. Det har hjulpet mig meget at skrive ned, hvordan jeg har haft det. På den måde kan jeg også se, hvor meget bedre jeg fik det, da jeg var på Island, og at den følelse har holdt ved lige siden. Tænk at en rejse til Island fjernede min selvmedlidenhed og gav mig lyst til at leve livet. Det er jeg meget taknemmelig over.

sin svigerinde til USA, hvor de boede hos Finns tante. Grethe havde så meget overskud, at hun også blev frivillig i DBO-kreds Sønderjylland og i den lokale pensionistforening.

- Jeg er glad for, at andre har brug for mig, og jeg får det godt af at gøre en forskel for andre. Min mand har været med til alle samtaler og kemobehandlinger, og han er også med, når jeg får Zometa (lægemiddel

Nyt måleapparat opdager lymfødeme tidligere

I USA og Australien benyttes et måleapparat, der kan opdage lymfødeme på et tidligere stadium end ellers. Kaare Fiala har hentet apparatet til Danmark og får det afprøvet i praksis til forhåbentlig stor glæde for lymfødempatienter.

Kaare Fiala har længe været utilfreds med lymfødemebehandlingen i Danmark, som han synes er mangelfuld. Det har også overrasket ham, hvor lidt fokus der er på lymfødeme, når så mange kræftpatienter har lymfødeme eller er i risiko for at udvikle det.

- Lymfødeme kan være en invaliderende bivirkning, og det kom bag på mig, at der ikke fandtes ret meget informationsmateriale, da jeg søgte viden om lymfødemebehandling. Jeg læste mange internationale tidsskrifter, der beskrev, at manuel lymfe-

Kaare Fiala

drænage virker, og der er mange internationale netværk, der beskæftiger sig med emnet. Jeg blev opmærksom på, at der flere steder i USA og Australien benyttes et måleapparat, der kan diagnosticere lymfødeme på et subklinisk niveau seks til ni måneder før, at lymfødeme bliver synligt og normalt konstateres. Den tidligere diagnose gør, at lymfødemebehandlingen kan sættes ind tidligere, og så er det muligt at holde lymfødeme i stadium 0 eller 1, hvor det kan behandles med manuel lymfedrænage, komplet fysioterapeutisk behandling, kompressionsærme eller -handske. Lymfødeme vil ikke udvikle sig til stadium 2 eller 3, og det er meget vigtigt, for jo hurtigere man kommer i gang med behandling, jo bedre er chancerne for, at

Fortsætter på næste side

Af Britt Nørbak · Foto: Privat

behandlingen virker, fortæller Kaare Fiala, der er direktør i Fysiopedia, som distribuerer og markedsfører hjælpemidler til genoptræning og rehabilitering.

Tidlig behandling gør en forskel

Det omtalte måleapparat hedder L-Dex U400. Det fungerer kort fortalt ved, at brystkræftpatienten får målt sine arme for væske før brystkræftoperationen via lavfrekvensstrøm, og derefter måles patienten regelmæssigt hver tredje måned i to år. Hvis der måles tre standard-afvigelse fra normalen, er lymfødeme konstateret, og den rette lymfødemebehandling påbegyndes. Ifølge Kaare Fiala er der ikke risiko for, at måleapparatet kommer med en falsk alarm og fejlagtigt diagnosticerer lymfødeme.

- Faktisk viser undersøgelser, at 98% af de patienter, der har fået konstateret lymfødeme ved brug af L-Dex U400 måleapparatet, har udviklet synligt lymfødeme 6-9 måneder senere. Nogle patienter udvikler først lymfødeme 10-15 år efter operationen, men 75% af alle lymfødeme patienter har udviklet lymfødeme inden for 24-36 måneder, og derfor er det så god en idé at screene alle brystkræftpatienter på denne måde med L-Dex U400 måleapparatet, siger Kaare Fiala. Han vurderer, at hvis måleapparatet tages i brug i Danmark, vil langt flere lymfødeme patienter kunne få behandling på et tidligere tidspunkt og dermed undgå, at der kommer fibrose og fedtaflejringer, der gør lymfødemet meget hårdt med irreversible vævsforandringer.

Anne Hjordt

Erfaringer fra praksis

Kaare Fiala behandler ikke selv lymfødeme patienter. Men det gør fysioterapeut Anne Hjordt fra Hostrup Have Fysioterapi på Frederiksberg. Hun har haft L-Dex U400 på prøve i godt fire uger. Hun var nysgerrig efter at prøve apparatet, da det er sjældent, at der kommer nye produkter på markedet.

- Jeg holder øje med alt det, der rører sig på området. Jeg kigger også meget til Australien, da de er oppe på mærkerne, når det handler om lymfødemebehandling. Jeg har ikke prøvet L-Dex U400 på så mange patienter endnu, så det er for tidligt for mig at konkludere noget, men min første indtryk er, at apparatet ligger godt i forlængelse af min måde at arbejde på. Jeg måler nemlig brystkræftpatienter, før de opereres,

og så gentager vi målingen efter operationen for at holde øje med, om der er ved at opstå lymfødeme. Med dette nye apparat kan jeg måske lave en endnu mere præcis måling, og det hilser jeg velkommen. De patienter, jeg har afprøvet apparatet på, synes, at det lyder meget interessant. Jeg kunne godt tænke mig, at vi her i klinikken laver et lille projekt, hvor vi måler kvinderne og følger dem over et år. Dermed vil vi bedre kunne konkludere, om apparatet er i stand til at konstatere lymfødeme på et tidligere tidspunkt end de almindelige målemetoder, udtaler Anne Hjordt.

Hvis apparatet viser sig at kunne gøre en positiv forskel i behandlingen af lymfødeme, vil det kunne ændre fysioterapeuters måde at arbejde på fremover, fordi de kan behandle lymfødeme på tidligere stadier og måske undgå de værste stadier af lymfødeme.

- Hvis apparatet viser de samme resultater herhjemme, som det har gjort i Australien, vil det kunne ændre mit arbejde, men ikke min tankegang. Jeg tænker altid forebyggelse ind i behandlingen, så vi kan være på forkant i de tilfælde, hvor der er risiko for lymfødemeudvikling. Det skræmmer patienterne, at de kan udvikle lymfødeme, og hvis apparatet kan være med til at opdage lymfødeme, vil det være snedigt, og det kan gøre lymfødemebehandlingen endnu mere ambitiøs, smiler Anne Hjordt.

For yderligere information; kontakt fysioterapeut Anne Hjordt på ah@hhfys.dk eller tlf. 22 50 82 78.

Susanne Geneser overrækker DBO's ærespris 2016 til advokat Søren Kroer.

En ganske særlig advokat modtog DBO's ærespris 2016

Det er ikke hver dag, en advokat modtager blomster, bifald og ærespris. Men det skete, da DBO's ærespris 2016 blev givet til en dygtig samarbejdspartner.

For mange kvinder, der har været gennem et behandlingsforløb for brystkræft, er det rart, når forløbet er overstået. Hvis der efterfølgende viser sig at være uheldige følger af forkert behandling eller håndtering af behandlingen, er de fleste tilbøjelige til at afvise det. For nytter det at sige noget, og hvor skal man sige det? Som medlem af DBO kan du få en gratis telefonkonsultation med advokat Søren Kroer, hvis du ønsker hans syn på en eventuel erstatningssag. Søren Kroer er specialist i patientskadesager, og DBO sætter meget stor pris på hans arbejde. Så stor at han har modtaget DBO's ærespris 2016. En pris der kom bag på ham, fortæller han her:

- Jeg blev meget overrasket og stolt over, at DBO ville give mig prisen, for det er ikke så sædvanligt i min branche. Prisen betyder meget for mig, og det gør mit samarbejde med DBO også. Siden vi indgik samarbejdet for et år siden, har jeg modtaget i omegnen af 50 henvendelser fra DBO's medlemmer, blandt andet fra kvinder, der er blevet mammografiscreenet for sent og har fået konstateret brystkræft og derfor ønsker erstatning. Jeg får henvendelser

om vidt forskellige sager, og der er en stor tilfredsstillelse i at give gode råd til kvinderne, og i at høre hvad kvinderne har oplevet, da det giver mig indsigt i, hvad myndighederne nu har fundet på, siger Søren Kroer. På bare halvanden måned har hans advokatkontor vundet to forskellige retssager, der resulterede i en erstatning til kræftpatienter, så det kan bestemt betale sig at anmelde en erstatningssag.

Hold øje med forældelsesfristen

Mange tror, at det er voldsomt dyrt at få en advokat til at føre sagen, så Søren Kroer vil gerne understrege, at det er muligt at få fri proces eller opnå retshjælp, så man ikke selv skal betale omkostningerne ved en retssag. Han har også et andet budskab, der ligger ham meget på sinde.

- Man skal anmelde sin sag inden for tre år. Kommer man for sent med sin klage, er det 'bare ærgerligt'. Forældelsesfristen håndteres hårdt i systemet, og det er ærgerligt, når folk mister deres mulighed for at klage, fordi de kommer bare én dag for sent. Det har jeg desværre oplevet ske,

og det ærgrer mig, at det skal være forældelsesfristen, der afgør, om en person kan søge erstatning eller ej. Jeg synes generelt, at myndighederne går for langt og behandler kræftpatienter urimeligt hårdt. Myndighederne mener, at jo mere alvorlig sygdommen er, jo mere må man tåle. Sådan synes jeg ikke, man kan stille det op, og det er noget af det, jeg kæmper for på patienternes vegne, siger dette års modtager af DBO's ærespris, Søren Kroer. Til spørgsmålet om, hvad det betød for ham at få overrakt æresprisen, lyder svaret:

- Der blev holdt tale for mig, og jeg fik blomster og en smuk glasskål fra Pernille Bülow. Men det bedste var at få diplommet. Det var en stor ære. Jeg huskede at sige i min takketale, at hvis der sad nogle til årsmødet, der tror, at de måske har en sag, skal de endelig kontakte mig.

Søren Kroer kan kontaktes på tlf. 71 99 29 29 eller sk@kroerfink.dk

Det VIRKER IKKE på kroniske smerter

- Urealistiske forventninger
- Blokader
- Passive behandlinger som massage, zoneterapi mv. (det giver velvære, men flytter ikke noget)
- Laserakupunktur
- Kirurgi
- Alkohol
- Det meste medicin

Det VIRKER på kroniske smerter

- At tage medansvar/at tage kontrollen
- At være motiveret
- Aktiv selvbehandling
- Accept/mestring af den nye tilstand
- Afspænding/mindfulness
- Arbejde og kreative aktiviteter
- At holde sig i gang
- Noget medicin kan dulme smerterne

(Kilde: Niels-Henrik Jensen)

At være rask og så alligevel ikke

På DBO's årsmøde fortalte overlæge Niels-Henrik Jensen om smertebehandling af kræftpatienter. Her kan du læse et kort uddrag, og på DBO's hjemmeside er det muligt at læse hans udtryksfulde powerpointpræsentation.

Statistikkerne taler deres eget tydelige sprog: 42% af alle kræftoverlevende får senfølger, der er en blivende forandring, der opstår efter sygdommen, og som for mange bliver kronisk. Og der er ikke 'bare' tale om noget psykisk, sagde Niels-Henrik Jensen, der er speciallæge i anæstesiologi og smertebehandling, da han på DBO's årsmøde fortalte om senfølger.

- Senfølger er ikke psykosomatiske, fastslog han. Når mistanken om, at det handler om noget psykosomatisk alligevel dukker op, skyldes det ifølge Niels-Henrik Jensen, dels at smerter er individuelle og ikke kan måles, og dels at en kræftpatients psykologi har ændret sig.

- Man er kræftpatient resten af livet, understregede han og tilføjede, at der er flere risikofaktorer, der spiller ind i forhold

til senfølger. Eksempelvis er det vigtigt at få tilstrækkelig smertebehandling fra starten af forløbet. Undersøgelser tyder også på, at kombinationsbehandlinger mindsker risikoen for senfølger. Og så er der hele problemet med skyld og skam. Fornemmelsen af at være rask og så alligevel ikke.

- Det er et stort dilemma for kræftpatienter i forhold til andre grupper af smerte-patienter, forklarede Niels-Henrik Jensen.

Vigtigt at tilpasse sig

Udtrykt lidt firkantet kan man sige, at man som kræftpatient har høj status i sundhedsvæsenet. Man kommer ind i et kræftpakkeforløb, og kræftoverlevende får anerkendelse. Men jo længere tid der går, efter man har afsluttet behandlingen, jo lavere status får man, og det betyder, at man bliver mistænkeliggjort, når senføl-

erne melder sig – nogle gange år efter, at man er opereret.

- Man må ikke 'se godt ud' hos socialforvaltningen, sagde overlæge Niels-Henrik Jensen. At dømme ud fra reaktionen blandt tilhørerne, var det en erfaring, flere havde gjort sig.

- Men man tilpasser sig jo tilstanden, så man ikke ser syg ud hele tiden, og netop det at tilpasse sig er målet med smertebehandling. Man skal tilpasse sig sit handicap, for jeg kan ikke fjerne det, sagde Niels-Henrik Jensen, der etablerede en smerteklinik på Herlev Hospital i 1982.

Hele hans powerpointpræsentation kan læses på <http://brystkraeft.dk/2016/03/oplaegsholderne-fra-dbos-aarsmoede/>

Nye ildsjæle klar til kamp

Udover at gøre opmærksom på DBO's arbejde, ønsker de tre nye bestyrelsesmedlemmer at sætte fokus på brystkræfttramtes børn, senfølger og det u hensigtsmæssige i at møde en ny læge til hver kontrol.

Tre ildsjæle har valgt at kaste deres lyst til frivilligt arbejde ind i DBO's bestyrelse. De blev valgt, da 80 af foreningens 2400 medlemmer var samlet til DBO's årsmøde på Hotel Munkebjerg ved Vejle. De tre kvinder har som fælles mål at gøre endnu flere mennesker opmærksomme på DBO's arbejde, men de har også hvert sit fokus på forskellige dele af organisationens arbejde. For 57-årige Vivi Riis-Nielsen fra Næstved handler det meget om at nedbryde tabu og om at have fokus på børnene. Hun er fuld af beundring over DBO's kampagnefilm, der sætter fokus på børnene, når mor bliver ramt af brystkræft.

- Jeg stod selv alene med tre børn på 8, 10 og 13 år, da jeg fik konstateret brystkræft. Dengang ville jeg have været glad, hvis der var blevet taget hånd om mine børn, siger Vivi Riis-Nielsen.

DBO har i 2016 fokus på senfølger, og det er 58-årige Eva Bundesens formål med at træde ind i DBO's bestyrelse.

- Efter operationen i 2014 stod jeg i en sandkasse, ødelagt på krop og sjæl, og med en arm, der ikke længere fungerede. Men jeg fandt hjælp hos DBO, og så tænkte jeg, at det er her, jeg skal være med til at gøre en forskel, siger Eva Bundesen. Sidste nyvalg til bestyrelsen er den tidligere fængselsbetjent, 61-årige Mimi Petersen. Hun har været medlem af DBO i under et år, men hun har med egne ord altid blandet sig i alt, så derfor var det naturligt for hende at søge indflydelse i inderkredsen. Fra sin

plads i bestyrelsen vil hun blandt andet arbejde for, at man som kræftpatient ikke skal møde en ny læge med en ny dagsorden, hver gang man er til kontrol på sygehuset.

To afløses af tre

De tre nye bestyrelsesmedlemmer afløser Marianne Johansson, der trak sig fra bestyrelsen i utide efter kun et år i bestyrelsen. Privat- og arbejdslivet kunne simpelthen ikke nå sammen for Marianne, der i stedet vil arbejde i den nystiftede DBO-kreds Hovedstaden. Kasserer Ulla Lyngø ønskede ikke genvalg efter flere perioder i DBO's bestyrelse. Hun vil i stedet hellige sig arbejdet i DBO-kreds Sønderjylland og bruge mere tid på sine børnebørn.

Ulla Lyngø og Marianne Johansson

Efter generalforsamlingen består DBO's bestyrelse af:

Formand Randi Krogsgaard, sekretær Susanne Geneser, Dorthe Halgaard, Elin Balderston, Lene Knudsen, næstformand Birgit Cortnum Aaberg, Vivi Riis-Nielsen, kasserer Mimi Petersen og Eva Bundesen. (se foto på bagsiden)

Fra venstre ses Vivi, Mimi og Eva

Fakta om de tre nye bestyrelsesmedlemmer

Vivi Riis-Nielsen, 57 år fra Næstved. Har gennem de seneste otte år arbejdet som frivillig kredsbestyrer i DBO-kreds Syd-sjælland. Den afdeling er nu lukket. Vivi Riis-Nielsen har skrevet digte om brystkræft, mammografi, kemo- og stråleterapi. Digtene er blevet indspillet og udgivet på cd.

Eva Bundesen, 58 år fra Østfyn. Blev opereret i begyndelsen af 2014. I december 2014 gik hun ind i DBO-kreds Fyns styregruppe. Eva leder af senfølger og er under udredning i forhold til arbejdsevne.

Mimi Petersen, 61 år fra Haslev. Er pensioneret fængselsbetjent og har været aktiv i diverse bestyrelser og foreninger igennem sit arbejdsliv.

Udvalgte højdepunkter

fra DBO's årsmøde d. 12.-13. marts 2016

Der blev netværket, snakket og grinet hele weekenden.

Der deltog 80 ud af DBO's cirka 2400 medlemmer i årsmødet og generalforsamlingen.

Lørdag aften var der underholdning i form af visesangeren Erik Grip.

Overlæge Ann Knoop fortalte om det nyeste inden for brystkræft.

Overlæge Niels-Henrik Jensen holdt et spændende foredrag om senfølger. Læs et uddrag på side 14.

Tidligere formand og redaktør på dbobladet, Karen Veien (tv) fik sig en velfortjent kop kaffe i selskab med bestyrelsesmedlem Elin Balderston.

Da DBO's formand, Randi Krogsgaard, blev forhindret i at deltage, var det DBO's næstformand, Susanne Geneser, der bød velkommen til årsmødet.

Fristelserne på kagebordet var ualmindelig indbydende i år.

Ursula opdagede nye metastaser på ryggen, og de bliver behandlet her.

Her ses Ursula få behandling af overlæge Julie Gehl i april 2016.

En ny behandling

omtalt i dbobladet hjalp Ursula

Ursula Giannoulos ønskede ikke almindelig kemoterapi, da hun fik konstateret tilbagefald af brystkræft i form af metastaser i huden. Tilfældigvis læste hendes mand i dbobladet om en ny type behandling af metastaser i huden, som Ursula hellere ville afprøve. Det var en god beslutning.

Da Ursula Giannoulos i september 2015 blev spurgt, om hun ville medvirke i et tv-indslag om en billig og skånsom behandlingsmetode, der bruges mod metastaser i hud og underhud, sagde hun straks ja. Også selv om hun ikke havde lyst til at komme i fjernsynet. Men Ursula Giannoulos er en af ganske få mennesker i verden, der har prøvet behandlingen og endda med gode resultater, og det ville hun gerne viderefremme. I 1993 fik Ursula konstateret en stor knude på seks centimeter i diameter i højre bryst. Brystet blev fjernet, og Ursula fik derefter strålebehandling og antihormonbehandling i form af Tamoxifen.

- Både min læge og jeg troede, at jeg kun ville leve i to år, men heldigvis gik det ikke så galt. I 1996 fandt jeg en ny knude i venstre bryst, og jeg valgte forebyggende at få brystet fjernet. Det viste sig, at der ikke var

Ursula Giannoulos

kræft i brystet, men jeg fortrød ikke min beslutning, og jeg havde det godt i lang tid, fortæller 74-årige Ursula. For fem år

siden opdagede hun en ny knude på højre side af brystet, som blev bortopereret, og så havde hun med egne ord 'fred' i to år.

- Men så opdagede jeg nogle knopper på brystkassen, der følte som store acneknopper. De hverken kløede eller gjorde ondt, men det var da mærkeligt, så jeg nævnte det under min næste rutinekontrol. Det viste sig at være metastaser på 6-8 mm, altså kræft i huden, og jeg blev tilbudt intravenøst kemoterapi. Men det sagde jeg nej til, for jeg havde lige mistet en god veninde, der blev meget syg af kemoterapi, og jeg var bange for, at jeg ikke kunne klare behandlingen. Min mand og jeg tog derfor hjem for at tænke over situationen.

Behandlingen hjalp

Da Ursula fik brystkræft i 1993, var hun alene, og selv om hun fik en utrolig støtte af sine venner, ville hun gerne have haft

en partner hos sig, for hun oplevede flere gange at føle sig helt i kulkælderen, og det var svært at kæmpe sig op igen ved egen hjælp. Da hun fik konstateret metastaser, havde hun i mellemtiden mødt Hans Uwe og giftet sig med ham. Hans Uwes første hustru var død af brystkræft, og Ursula var nervøs for hans reaktion, da hun fortalte, at hun også havde haft brystkræft. Men Hans Uwe tog det fint, og da Ursula fik metastaser, oplevede hun, hvor stor en hjælp partneren kan være.

- Onkologen sagde, at metastaserne ville brede sig over hele brystet, og at der senere ville komme metastaser i de indre organer, og det chokerede mig meget. Det var godt, at jeg ikke fik beskeden alene, og det var godt at have Hans Uwe med. Vi taler om tingene, og Hans Uwe er god til at lytte og forstå, hvad lægerne siger, og han skriver vigtige informationer ned. Han er meget vidende, og det sætter jeg stor pris på. Da jeg skulle bearbejde chokket over at have fået konstateret metastaser, var det også Hans Uwe, der fandt en løsning. Han læste ved et tilfælde en artikel i dbobladet om en ny behandling, såkaldt elektrokemoterapi, hvor kemostoffet Bleomycin hjælpes ind i cellerne via elektriske impulser. Det lød som noget, der kunne bruges på mig, siger Ursula. Hun bad derfor om en henvisning til Herlev Hospital, hvor overlæge Julie Gehl fortalte, at behandlingen kunne anvendes på Ursulas meta-

staser. Afdelingen havde netop fået tilladelse til en ny forsøgsrække, hvor patienterne ville få behandling med to forskellige stoffer; dels Bleomycin som allerede var i anvendelse, og dels calciumchlorid (en form for kalk) som skulle afprøves. Nogle af Ursulas metastaser fik calciumchlorid, og nogle andre metastaser fik Bleomycin. Det var et dobbelt blindforsøg, så hverken hun eller Herlev Hospital vidste, hvilke metastaser, der fik hvilket stof.

- Det blev først afsløret efter seks måneder. Da viste det sig, at både de metastaser, der havde fået calciumchlorid og de, der havde fået Bleomycin var forsvundet. Det var en virkelig god oplevelse at være med i forsøget, både fordi det hjalp på mine metastaser, og fordi behandlingen var så skånsom. Jeg var slet ikke nervøs før den første behandling, og det var kun lokalbedøvelsen, jeg kunne mærke. Bagefter tog min mand og jeg ud at handle og derefter hjem for at lave syltetøj, smiler Ursula. Hun tilføjer, at huden kan føles lidt øm et par dage efter behandlingen, men hun har absolut ikke oplevet bivirkninger.

Et godt humør

Siden deltagelsen i forsøget, hvor Ursula fik behandlet og fjernet fem metastaser, er der ad fire omgange opstået nye metastaser på brystet. De er også blevet behandlet med elektrokemoterapi, og behandlingen har hjulpet hver gang.

- Min brystkræft er kronisk, så jeg er indstillet på, at der jævnligt kan opstå nye metastaser. Men elektrokemoterapien har standset kræften hver gang, så den har ikke spredt sig til de indre organer. Udover at elektroterapi med calciumchlorid er skånsom og ikke har bivirkninger, er den også billigere end den tilsvarende behandling med Bleomycin. Det betyder, at behandlingen også kan bruges i U-landene. Jeg har fået to runder 'almindelig' kemoterapi i form af intravenøs Epirubicin på hospitalet og kemopillerne Xeloda, som jeg indtog derhjemme, så jeg føler mig i stand til at kunne sammenligne de forskellige behandlingsformer. Jeg vil klart anbefale elektrokemoterapi, hvis man har valget, og jeg håber, at mange andre kan få glæde af behandlingen, understreger Ursula. Hun har det godt i dag, selv om hun stadig får behandling for metastaser i huden.

- Da jeg opdagede metastaserne og fik konstateret tilbagefald for fem år siden, røg jeg ikke ned i kulkælderen igen. Jeg har bevaret humøret, og det skyldes især, at jeg har så god en partner i Hans Uwe. Vi bor i et bofællesskab med 28 huse og ét fælleshus, hvor der tre gange om ugen er mulighed for fællesspisning. Der er også gode fælles aktiviteter, og at være omgivet af mennesker der ikke kun er interesseret i mit helbred, men også laver fælles aktiviteter, der får mine tanker væk fra sygdom, er jeg meget taknemmelig for.

På næste side fortæller overlæge Julie Gehl mere om forsøget med calcium elektroterapi...

Ursula og hendes mand Hans Uwe.

Virker kalk lige så godt som kemo?

Under elektrokemoterapi hjælpes kemoen ind i cellerne via elektriske pulse, der åbner cellemembranen. Det gør kemoen mindst 300 gange så effektiv. Et nyt forsøg undersøger, om det fungerer lige så godt at lukke kalk ind i cellerne.

Overlæge Julie Gehl

Ursula Giannoulos fra den forrige artikel er den første patient med hudmetastaser, der har prøvet behandlingen calcium elektroportation. En time før hun mødte op til behandling med 'almindelig' elektrokemoterapi på Herlev Hospital, havde overlæge, dr. med. Julie Gehl fået tilladelse til et forsøg, hvor der i blindtest skulle bruges kemo eller kalk. Ursula Giannoulos tøvede ikke, da hun blev tilbudt at være med i forsøget.

Overlæge Julie Gehl var i 1995 med til at udvikle behandlingen med elektrokemo-

terapi, hvor der først skulle udvikles elektroder og apparatur. Nu er hun involveret i forsøget, der undersøger, om det fungerer lige så godt at skyde kalk ind i cellerne, som det gør med kemo.

- Vores håb er, at kalk fungerer lige så godt som kemo, for behandlingen med kalk er både simplere og billigere og ganske enkelt at bruge. Behandlingen med kalk vil være tilgængelig for mange flere patienter, fx patienter der bor i lande, hvor det er svært at få råd til en dyr kræftbehandling, siger Julie Gehl. Hun har i årenes løb behandlet mange patienter med kræft i huden med elektrokemoterapi, og resultaterne har været gode.

- Hos kroniske brystkræftpatienter, der får antihormonbehandling, kan det ske, at antihormonbehandlingen virker på tumorer inde i kroppen, men ikke på metastaser i selve huden, måske fordi blodforsyningen til huden er blevet dårligere, og så kommer der ikke nok antihormonstof ud i huden. I disse tilfælde kan elektrokemoterapi hjælpe. Vi har behandlet mange kvinder, der er glade for antihormonbehandlingen, der holder kræften i ro andre steder i kroppen, og så supplerer de med elektrokemoterapi i huden. Behandlingen

foregår stille og roligt og varer 30-60 minutter, og det kræver kun én behandling i lokalbedøvelse. Det skyldes, at når kemostoffet Bleomycin skydes ind i cellerne ved hjælp af elektriske pulse, bliver effekten mindst 300 gange så kraftig. Det er forskelligt fra patient til patient, hvornår man kan se, at behandlingen virker. Jo mindre område, der skal behandles, jo hurtigere ses resultatet. Hvis man har metastaser i huden over et meget stort område, der ikke kan lokalbedøves, er det muligt at få en behandling i fuld bedøvelse, hvor vi samarbejder med en plastikkirurg. Vi er i stand til at behandle meget store områder med elektrokemoterapi, forklarer overlæge Julie Gehl.

Det er kun Herlev Hospital, der tilbyder elektrokemoterapi, men behandlingen er tilgængelig for alle.

- Vi behandler patienter fra hele landet, hvis bare de får en henvisning til os. Det er også muligt at melde sig til det omtalte forsøg, hvor vi bruger kalk i stedet for kemo. Det gøres ved at kontakte Herlev Hospital, udtaler Julie Gehl. Hun understreger, at det er for tidligt at konkludere, at kalk virker lige så godt som kemo, men det ser indtil videre lovende ud.

Om forsøget med kalk og elektricitet

Calcium elektroportation er en ny form for behandling, hvor man, i stedet for kemoterapi, får kalk ind i cellerne ved hjælp af elektriske pulse. Cellerne prøver at genoprette kalkbalancen, og det kræver så meget energi, at de dør af energimangel. Projektet på Herlev Hospital undersøger, hvordan denne behandlingsform virker, og hvorfor kræftceller tilsyneladende er mere følsomme overfor behandlingen end raske celler. Der deltager syv patienter, som har metastaser i huden, fra blandt andet brystkræft i det kliniske forsøg. Projektet kører fra januar 2015 til juni 2017 og er støttet med 1,5 mio. kr. fra Knæk Cancer 2014.

DBO afholder weekendseminar for KVINDER MED TILBAGEFALD

fredag d. 30. september-søndag d. 2. oktober 2016

Comwell Kongebrogaarden, Kongebrovej 63, 5500 Middelfart

Hvis du har fået konstateret tilbagefald og er interesseret i at møde andre i en lignende situation og lære noget om, hvordan du kan tackle situationen, er her muligheden. Du får 2½ døgns ophold med godt samvær, undervisning og mulighed for at snakke medigestillede. Alle værelser er eneværelser, og alle måltider fra fredagens frokost til søndagens frokost er inkluderet i deltagerprisen. Hvis der er specielle ønsker mht. indkvartering eller diæt, aftaler den enkelte deltager det selv med hotellet, tlf.: 63 41 63 41.

Fredag d. 30. september

11.00-12.00 Ankomst og indkvartering

12.00-13.00 Frokost

13.00-14.30 Velkomst og præsentation

14.30-15.00 Kaffepause

15.00-17.30 Fysioterapeut Karen Mark giver gode råd om, hvordan man kan passe på sin krop, når man er i behandling for tilbagefald

17.30-19.00 Afslapning

19.00-20.30 Middag og socialt samvær

Lørdag d. 1. oktober

08.00-09.30 Morgenmad

9.30-10.00 Tid til en tur i den friske luft

10.00-12.00 Cand. pæd. psyk. og sygeplejerske Inge Kaldahl holder workshop med udgangspunkt i: Lad os gennem samtale og samskaben inspireres til at finde veje til at tackle de tunge tanker og følelser

12.00-13.00 Frokost

13.00-13.30 Afslapning

13.30-16.30 Workshop med Inge Kaldahl fortsætter: 'Når én i familien bliver ramt, bliver alle ramt'. Når tilbagefaldet rammer, hvordan passer man på sig selv? Hvordan inddrager man sin familie? Og hvordan skåner man dem? Hvordan kan man som familie have fokus på livet, når angsten for døden banker på?

16.30-19.00 Tid til afslapning og/eller 'networking'

19.00- Middag med socialt samvær. I er velkomne til at bidrage med indhold, som I har lyst til at dele med de øvrige deltagere

Søndag d. 2. oktober

08.00-09.30 Morgenmad og udcheckning af værelset

09.30-12.30 Overlæge Ann Knoop, Rigshospitalet, holder oplæg om undersøgelser, behandlingsmuligheder m.m. for kvinder med tilbagefald af brystkræft

12.30-13.45 Frokost

13.45-14.30 Evaluering og farvel

Tilmelding og pris

Seminaret har plads til ca. 20 deltagere. Hurtig tilmelding anbefales, da optagelse sker efter 'først til mølle-princippet'. Der vil for medlemmer af DBO være en egenbetaling for deltagelse i seminaret på 500 kr. og 800 kr. for ikke-medlemmer.

Tilmeldingsblanket

Tilmelding til DBO's seminar for kvinder med tilbagefald d. 30. sept.-2. okt. 2016

Navn: _____

Adr: _____

Postnr: _____

By: _____

Mailadresse: _____

Telefonnr.: _____

Medlemsnr.: _____

(tallene, som står umiddelbart over dit navn på bagsiden af dbobladet)

Ja, jeg ønsker mit navn på deltagerlisten

Nej, jeg ønsker ikke mit navn på deltagerlisten

Indbetaling kr. _____
Overført til Danske Bank:
Reg. nr.: 3445
Kontonr.: 4610568696
(husk at skrive navn og 'tilbagefald')

Tilmeldingen er bindende og gælder, når beløbet og tilmeldingen er os i hænde senest onsdag den 10. august 2016.

Tilmeldingsblanketten udfyldes (skriv venligst tydeligt med BLOKBOGSTAVER) og sendes som brev til:

Dansk Brystkræft Organisation (DBO)
c/o Mimi Petersen,
Bråbyvej 22, 4690 Haslev

Eller send oplysningerne i en mail til mailadressen: dbo@brystkraeft.dk

Tilmelding kan også ske elektronisk på: brystkraeft.dk/tilmeldingsblanket/

Husk det frie leverandørvalg

Når du har en brystprotesebevilling, bestemmer du selv, hvilken leverandør du vil benytte – også selv om kommunen får det til at fremstå bøvlet og besværligt.

DBO er flere gange blevet kontaktet af brystopererede kvinder fra hele landet, der har været kede af, at deres kommune ændrede procedure omkring brystprotesebevillingen. Kvinderne havde modtaget et brev, hvori kommunen krævede, at når brystprotesen skulle udskiftes, skulle kvinderne møde op hos en ny proteseleverandør, der var valgt af kommunen, for at få foretaget en ny faglig vurdering. Hvis kvinderne ikke valgte kommunens leverandør, skulle de selv betale for protesen og sende kvitteringen til kommunen, der efterfølgende ville refundere beløbet. Denne fremgangsmåde var naturligvis ikke i orden, og da kvinderne stod sammen og protesterede, fik de medhold i, at de selv måtte vælge leverandør, og at processen ikke skal være så besværlig.

I oktober 2015 afholdt DBO-kreds Roskilde et arrangement, hvor de besøgte ID Lin-

geri i Roskilde for at se det nyeste udvalg inden for proteser, linge, badetøj og nat-tøj. Denne aften faldt snakken på, at flere af de brystopererede kvinder faktisk ikke var klar over, at de har frit leverandørvalg. Det kom desværre ikke bag på indehaver af ID Lingeri, Mette Hülz.

- Det er et problem, vi ofte støder på. Det svinger meget fra kommune til kommune, hvad de skriver i bevillingerne, og fordi sproget er så indviklet, kan det godt opfattes som om, at kvinderne SKAL benytte den leverandør, som den pågældende kommune har indgået en aftale med. Men det behøver kvinderne ikke. Hvis de er glade for en anden leverandør, må de gerne benytte denne, og kvinderne behøver ikke at indhente tilbud og kontakte kommunen på forhånd. Det kan deres foretrukne leverandør hjælpe dem med.

Protesen betyder meget for selvværdet

Mette Hülz har været indehaver af ID Lingeri siden 2006. Butikken blev grundlagt af hendes mor i 1984, og Mette ved, hvor meget det betyder med den rette rådgivning, når brystopererede kvinder skal have protese og linge.

- Det er vigtigt, at kvinden 100% selv kan vælge den protese, der passer bedst til hende. Det er også vigtigt, at hun kan benytte en leverandør, der bor tæt på, og at hun ikke føler sig presset til at benytte kommunens leverandør, der måske bor længere væk. Disse kvinder har nok at se til. De har rigelig med transporttid til og fra hospitalet, og de har mange praktiske gøremål. Det skal ikke være en kamp med kommunen, hvis kvinderne foretrækker en bestemt protese eller leverandør. Det betyder så meget for selvværdet, at man har en protese, man er glad for, siger Mette Hülz. For nylig servicerede hun en kunde med delprotese. Kvinden dækkede sig altid til under store bluser og lange tørklæder, fordi hendes delprotese tydeligvis ikke passede. Da hun fik at vide, at hun har krav på en protese efter eget valg, blev hun rigtig glad og valgte sidenhen en langt bedre protese.

- Selvfølgelig er vi en butik, der skal løbe rundt, men jeg siger faktisk ikke det her for at få kasseapparatet til at klinge. Det er vigtigt for mig, at kvinder kan vælge den leverandør, de føler sig trygge ved, for det er meget personligt, når man skal have en protese. Det er ikke kun protesen, der skal passe, BH'en skal også sidde rigtig, og vi kan altid finde en god løsning. Man behøver ikke at smide sit gamle linge ud, og man behøver heller ikke at frygte, at der

Mette Hülz

Hanne Hummelshøj

kun findes BH'er uden bøjler, der går fra hals til mave. Der findes meget feminint blondelinge til brystopererede, fortæller Mette Hülz.

Trygheden er vigtig

59-årige Hanne Hummelshøj fra DBO-kreds Roskilde blev opereret i 2011. Hun synes, at det er meget vigtigt, at brystopererede frit kan vælge.

- Det betyder rigtig meget, at protesen fungerer. Når den gør det, og det er nemt at komme til forhandleren, ønsker jeg ikke at prøve andet. Jeg har været heldig hele vejen igennem forløbet, men jeg kan høre, at det for andre har været anderledes. Jeg bruger en selvklæbende protese, og nogle dage klæber den dårligere end andre dage. Så får jeg fornemmelsen af, at den ikke virker, og at jeg måske pludselig taber den. Så trygheden ved den protese, jeg bruger, er vigtig.

Jane Johansen

- Der skal tages forskellige individuelle hensyn til os på grund af operationstypen, og hvordan vi ser ud. Det er også vigtigt, at det er nemt for os at komme til den forhandler, vi bruger, for vi har forskellige muligheder for transport, siger Hanne Hummelshøj. 50-årige Jane Johansen er helt enig. Hun ved, hvor meget det betyder, at man føler sig godt tilpas hos forhandleren.

Vidste du, at ...

Ifølge Servicelovens §112 er brystproteser omfattet af muligheden for frit leverandørvalg. Hvis kommunen har indgået en aftale med en bestemt leverandør, vil navnet fremgå af ansøgningskemaet. Da en brystprotese er et personligt hjælpemiddel, kan kvinden dog henvende sig til en hvilken som helst leverandør. Hvis der er en prisdifference hos den leverandør, som kvinden vælger, kan hun risikere at skulle betale denne difference.

DBO spurgte i 2011 Social- og Integrationsministeriet om tolkningen af servicelovens regler om frit valg af hjælpemidler. I svaret lød det blandt andet: 'Det er Social- og Integrationsministeriets opfattelse, at det ikke vil være i overensstemmelse med intentionerne bag frit valg-ordningen, hvis en kommune i forbindelse med vurderingen af, hvilket hjælpemiddel der er bedst egnet og billigst, opstiller en visitationsprocedure, der indsnævrer eller helt afskærer borgerens muligheder for at benytte sig af retten til frit valg.'

- Jeg fik fjernet et bryst for ni år siden og skulle derfor have en protese. Kommunen oplyste, hvilken leverandør de samarbejdede med, og jeg opfattede det som om, at jeg kun måtte bruge den forhandler. Det blev en dårlig oplevelse, hvor jeg ikke følte mig velkommen i butikken. Jeg var i en sårbar situation, og jeg vidste ikke, at jeg skulle medbringe mine egne BH'er, og troede at jeg kunne låne en BH i butikken. Den dårlige information og manglende service gjorde mig usikker, og jeg følte mig ikke godt behandlet. Det var en rigtig akavet situation. Da jeg skulle have den næste protese, læste jeg i avisen, at der var frit leverandørvalg, og jeg kontaktede Mette Hülz hos ID Lingeri. Det var en meget bedre oplevelse, og jeg har brugt hende lige siden, fordi jeg føler mig tryk hos hende. Det har slet ikke været bøvlet at bruge en anden leverandør end den, kommunen samarbejder med, siger Jane Johansen.

Fokus på opfølgingsprogrammet for brystkræft

Kræftens Bekæmpelse og DMCG.dk har afholdt en konference på Christiansborg om opfølgingsprogrammer for kræftsygdomme. En række patientforeninger var inviteret til at sende repræsentanter, herunder også DBO. Opfølgingsprogrammet for brystkræft skulle efter planen implementeres i sundhedsvæsenet senest d. 1. juni 2015. Kort fortalt skal kontrol for ny kræft foretages af kvinden selv i samarbejde med hendes praktiserende læge. Det kan blive et fremskridt, da værdien af den hidtidige kontrol kan diskuteres. Efter hvad DBO's repræsentanter erfarede på konferencen, er det dog ikke lykkedes at komme igennem med opfølgningen hos alle praktiserende læger, og den fungerer ikke ens i alle regioner. Det fremgik heller ikke tydeligt, om opfølgingsprogrammet kommer til at gælde alle kvinder, der har haft brystkræft, eller om det kun vil gælde for nye patienter. Så der er både plads til forbedring og behov for, at tidligere brystkræftpatienter tager det nye modeord 'egenomsorg' til sig.

Kombination af to kendte stoffer viser stor effekt mod brystkræft

En kombination af to kendte lægemidler har vist overraskende gode resultater for kvinder med HER2-positiv brystkræft. På University Hospital of South Manchester deltog kvinder med HER2-positiv brystkræft i et forsøg, hvor de i 11 dage inden deres operation fik en kombinationsbehandling med de to kendte lægemidler Herceptin og Tyverb. En fjerdedel af kvinderne oplevede enten, at deres knude skrumpede markant eller helt forsvandt. – Det ser rigtig lovende ud. Patienterne har kun fået behandling i 11 dage, hvilket er meget kort tid, og alligevel er resultaterne så overbevisende. Det tyder på, at man her står med et virkelig kraftigt redskab. Resultaterne skal selvfølgelig efterprøves i et større studie, og vi kender heller ikke langtidsvirkningerne. Men foreløbig er jeg meget optimistisk, siger overlæge og lægefaglig redaktør i Kræftens Bekæmpelse, Jens Oluf Bruun Pedersen til cancer.dk

Masser af bobler da DBO-kreds Hovedstaden blev skudt i gang

Det var dagens højdepunkt på Nørre Allé i København, da DBO-kreds Hovedstaden så dagens lys onsdag d. 13. april. Der var fuldt hus med 50 deltagere. De mødte en veloplagt Josina Bergsøe, der udover at indvie tilhørerskaren i sit liv med senfølger også signerede bøger og besvarede spørgsmål. De to arrangører Lene Knudsen og Marianne Johansson havde sørget for, at bobler fra dansk vand og lyserød spumante markerede indvielsen af den nye kreds. Derefter fortalte formand Randi Krogsgaard om DBO, og hvorfor DBO's kredsarbejde er så vigtigt. De fremmødte kvinder sørgede for at melde sig på mailinglisten, så de kan fremover kan modtage nyt om kredsens aktiviteter direkte i deres inbox. Til orientering er DBO-kreds Nordsjælland lukket, da kredsstyremedlemmerne ikke længere havde overskud til at fortsætte. DBO takker dem for indsatsen og håber, at DBO-kreds Hovedstadens arrangementer og tilbud også vil blive godt benyttet af DBO-kreds Nordsjællands tidligere brugere.

Danmark Rundt

DBO-kreds Sønderjylland

Vejen til en sund og stærk krop

Hanne Olsen, der er uddannet sygeplejerske og ernæringsvejleder, holdt foredrag om vejen til en sund og stærk krop, da hun besøgte DBO-kreds Sønderjylland. Hun fortalte blandt andet, at sundhed ikke handler om tallet på badevægten, men om at tage ansvar. Hanne Olsen fik med god humor og en inspirerende og positiv energi publikum til at forstå, at det er vigtigt at komme i gang med at dyrke motion og spise den rigtige kost. Hanne har selv prøvet at veje 25 kg for meget, og hun tog først sin krop alvorligt, da hun blev indstillet til et nyt knæ. Janne Hinrichsen fra DBO-kreds Sønderjylland supplerede med at fortælle om sit forløb hos Hanne Olsen. Janne Hinrichsen begyndte hos Hanne, fordi hun havde ondt i ryggen på grund af en diskusprolaps, og hun fik også ondt i knæene efter løb. Nu træner Janne tre gange om ugen, smerterne i ryggen har fortaget sig, hun har ikke længere ømme led og er ikke så træt som tidligere. Samtidig er kroppen strammet godt op, og Janne har tabt 5 kg fedt.

DBO-kreds Aarhus

100 positive budskaber om kræft

DBO-kreds Aarhus har haft besøg af 28-årige Morten Starup, der havde kræft i hjernen som 21-årig. Han fortalte om sit skønne projekt, hvor han har samlet 100 positive budskaber om kræft for at prøve at nuancere den måde, vi taler om kræft på. De 100 positive budskaber, han har indsamlet, er forskellige og livsbekræftende såsom: 'Kræften har bragt mig tættere på min kæreste', 'Jeg sætter mere pris på hverdagens små ting' og 'Når chokket har lagt sig, er kræftpatienter nogle af de sejeste!'

DBO-kreds Fyn

Godt foredrag om rekonstruktion

Det er aldrig for sent at få lavet en rekonstruktion eller at få rettet op på et kosmetisk utilfredsstillende resultat efter en brystkræftoperation. Det fortalte læge Camilla Bille i forbindelse med sit foredrag hos DBO-kreds Fyn. Camilla Bille viste billeder og fortalte om de anatomiske forhold og heraf følgende muligheder for kirurgisk indgreb. Når der tales om rekonstruktion, spænder det lige fra opbygning af et nyt bryst til korrektion af ar og fedtimplantat, hvor der er en fordybning i det opererede bryst. Camilla Bille forklarede, at valg af metode træffes efter grundig information om de forskellige muligheder, herunder om det også kræver korrektion af det tilbageværende bryst. Hun fortalte også om muligheden for fedtimplantation, hvor der suges fedt ud, der hvor der er overskud, fedt som senere lægges ind, hvor der mangler fylde.

DBO-kreds Sønderjylland

Hverdagen på onkologisk afdeling

Hvordan mon det er at arbejde på onkologisk afdeling? Det gav sygeplejerske Marianne Christiansen et indblik i, da hun holdt foredrag for DBO-kreds Sønderjylland. Marianne Christiansen arbejder på onkologisk afdeling på Sønderborg Sygehus, hvor hun er kontakt- og forskningssygeplejerske. Hun har gennem årene haft berøring med mange kvinder med brystkræft. Hun fortalte, at der gennem et behandlingsforløb kan opstå et næsten familiært forhold mellem patient og sygeplejerske, og at hun i visse arbejds-situationer har følelser som en søster. Mange blandt publikum kendte Marianne i forvejen, og hun er en meget afholdt kontaktsygeplejerske. Ikke mindst hos Grethe Dahlquist fra DBO-kreds Sønderjylland, der mødte Marianne for 25 år siden, da hun skulle have sin første behandling.

DBO-kreds Sønderjylland

Sønderjyderne hørte om senfølger

DBO-kreds Sønderjylland har haft besøg af specialeansvarlig sygeplejerske Astrid Mogensen fra Brystcenteret Aabenraa Sygehus. Astrid Mogensen er også kendt som underviser på Kræftskolen i Aabenraa og i Sønderborg, og hun fortalte denne aften om de fysiske gener efter en brystkræftoperation. Efter foredraget var der hyggelig samvær, hvor der var mulighed for at stille Astrid Mogensen spørgsmål.

DBO-kreds Vendsyssel

Spændende foredrag med Kirsten Tørsleff

DBO-kreds Vendsyssel havde forventet mange tilhørere, da fysioterapeut Kirsten Tørsleff kom og fortalte, hvad man selv kan gøre for at holde sine lemmer smidige og modvirke problemer med lymfødeme. Den forventning viste sig at holde stik. Kirsten Tørsleff mener, at patientens muskulatur, led og hud skal holdes bevægelig fra dag ét efter brystkræftoperationen. Det kan patienten lære at gøre selv. Det var fantastisk lærerigt at se, hvordan Kirsten Tørsleff afprøvede sin kunnen på en patient, hvis hud blev rød og varm, og patientens mobilitet øgedes, da Kirsten Tørsleff lærte hende de rette øvelser.

DBO-kreds Vendsyssel

Ny viden om blomsterbinding

DBO-kreds Vendsyssel har over flere omgange mødet med Ulla Færch, der har holdt kursus i blomsterbinding. Deltagerne har både lært at lave smukke juledekorationer og farvestrålende påskedekorationer og buketter. Blomsterbindingskurset har været så hyggeligt og givende, at DBO-kreds Vendsyssel håber, at Ulla Færch vil holde et lignende kursus i næste sæson.

Kæmpe interesse for DBO's fokus på senfølger

I år har DBO både udgivet et temanummer om senfølger og afholdt et seminar om senfølger. Interessen for begge dele har været overvældende, og DBO har fået flotte tilkendegivelser for dette oplysningsarbejde.

DBO afholdt sit første senfølgerseminar fredag d. 8. april og lørdag d. 9. april. Det blev et meget vellykket og overtegnet seminar med 60 deltagere. Fredag holdt overlæge Claus Kamby oplæg om årsager til senfølger, forfatter Josina Bergsøe fortalte blandt andet, hvordan hun tackler sine senfølger i hverdagen, og formand for Senfølgergruppen, Marianne Nord Hansen, gav et indblik i Senfølgergruppens arbejde og de problemstillinger, deres medlemmer oplever. Stemningen blandt deltagerne var høj, og spørgelysten var enorm. Det blev debatteret, hvordan man får behandlingssystemet til at forstå kvinder med senfølger. Flere foreslog, at læger og sygeplejersker burde komme på et lignende seminar om

senfølger. Der blev også talt om, at mange senfølgerramte føler, at de tvinges tilbage på arbejdsmarkedet på fuld tid! Desuden faldt snakken på, at der er alt for få seksuologiske klinikker i Danmark, og at kvinder med senfølger generelt har svært ved at få hjælp.

Lørdag fortalte lymfødemeekspert Kirsten Hedeager om forebyggelse og behandling af senfølger, overlæge Gitte Juhl fortalte om smertebehandling, og ledende overlæge Astrid Højgaard fortalte, hvordan senfølger kan påvirke sexlivet, og hvad der kan gøres for at afhjælpe problemet.

DBO fik meget flotte tilbagemeldinger fra deltagerne, der blandt andet sagde, at

de gik derfra med en meget større viden om, hvad den behandling, de havde fået, kan resultere i af senfølger. Mange var slet ikke klar over, at de symptomer, de oplever, skyldes senfølger. Det var dejligt at se, hvordan der i løbet af seminaret blev udvekslet erfaringer på kryds og tværs, og flere deltagere udtrykte endda ønske om, at seminaret havde været en dag mere. DBO's umiddelbare indtryk er, at der er behov for et nyt seminar om senfølger. Hvis DBO arrangerer et nyt senfølgerseminar, vil det blive offentliggjort her i bladet og på hjemmesiden, Facebook og i nyhedsbrevet dbonyt.

Temanummer om senfølger

DBO udgav i marts 2016 et temanummer om senfølger, der blev sendt gratis ud til foreningens medlemmer. For ikke-medlemmer af DBO koster det 40 kr. at få senfølgerbladet tilsendt med posten. Det gøres ved at overføre 40 kr. via MobilePay til tlf.: 26 82 39 29 eller via en bankoverførelse til reg.nr.: 3445 og kontonr.: 4610568696. Mail derefter dit navn og fulde adresse til dbo@brystkraeft.dk eller ring på 26 82 39 29 og læg dit navn og fulde adresse, så modtager du senfølgerbladet med posten, når vi har registreret din indbetaling.

Tekst og foto: Susanne Geneser

Det sker...

DBO-kreds Hovedstaden

www.brystkraeft.dk/
dbo-kreds-hovedstaden

Tirsdag d. 14. juni
kl. 19.00-21.00

Krop og bevægelse for indre ro hos Mie Moltke

Kom hvis du er nysgerrig på et univers, som sætter fokus på din kvindelighed og glæde gennem krop, psyke og sjæl. Via musik åbner Mie Moltke et frirum til kvinder, der ønsker udvikling gennem en kropslig tilgang, hvor der er plads til ALLE. Vi træner en god times tid, så hav blødt tøj på. Der vil være lidt godt til ganen, mens vi sludrer sammen.

Sted: Soulhouse, Hørsholmgade 20, 3. sal, 2200 København N

Pris: 50 kr.

Tilmelding: Til Marianne Johansson på enten tlf. 40 70 78 72 eller mail: marianne.johansson@brystkraeft.dk

Tirsdag d. 27. september
kl. 19.00-21.00

Om brystkræft og behandlingsforløb

Fysioterapeut Anne Hjordt fra Hostrups-haves Fysioterapi fortæller om brystkræft og behandlingsforløbet i fys. regi før og efter operation, kemo og stråler.

Sted: Center for Kræft og Sundhed, Nørre Allé 45, 2200 København N

Anne Hjordt tilbyder DBO's medlemmer en halv times gratis konsultation, enten telefonisk eller via fremmøde, vedrørende lymfødeme- og arvævsbehandling. Hun kan kontaktes på tlf.: 22 50 82 78 eller mail: ah@hhfys.dk

DBO-kreds Vendsyssel

www.brystkraeft.dk/dbo-kreds-vendsyssel

Lørdag d. 20. august kl. 10 til
søndag d. 21. august kl. 10

Stafet for Livet i Hjørring

Tilmeld dig som fighter. Det er en stor oplevelse at dele denne oplevelse med andre, der har eller har haft cancer.

Der opstår et helt specielt sammenhold.

Du kan læse mere på:

www.stafetforlivet.dk/stafet/hjoerring

Sted: Hjørring Golfklub, Vinstrupvej 30, 9800 Hjørring

Onsdag d. 7. september
kl. 19.00-21.00

Mindfulness og kræft

Mindfulnessinstruktør Winnie Rasmussen vil fortælle, hvordan mindfulness kan mindske angst og dermed give en større livskvalitet. Man kan lære at være mere til stede i nuet og bremse de ofte negative tanker, man kan opleve som kræftpatient.

Der er ingen tilmelding. Bare mød op.

Sted: Amtmandstoft 2, 9800 Hjørring

Onsdag d. 28. september
kl. 18.00-20.00

Sygedagpenge, fleksjob, førtidspension

Hvad er mine rettigheder som sygemeldt? Foredrag ved socialrådgiver Susanne Obel Frydkjær fra Kræftens Bekæmpelse.

Sted: Sundhedscentret, Amtmandstoft 2, Hjørring

DBO-kreds Aarhus

www.brystkraeft.dk/dbo-kreds/aarhus

Onsdag d. 24. august
kl. 19.00-21.00

Info om opfølgnings- program

Denne aften vil sygeplejerske Rikke Østergaard informere om, hvorledes vi i Aarhus imødekommer sundhedsstyrelsens nye retningslinjer for opfølgning efter brystkræft.

Tilmelding: Senest d. 21. august til Karin på mobil: 40 53 43 09, evt. sms eller mail: dboaarhus@brystkraeft.dk

Sted: Folkestedet, Carl Blochs Gade 28, 8000 Aarhus C, lokale 1.6 (1. sal i den gl. bygning. Indgang den store glasdør)

Onsdag d. 21. september
kl. 19.00-21.00

Om kræft, kriser, kærlighed og kommunikation

I oplægget fokuseres der på forskelle mellem mænd og kvinders måde at håndtere alvorlig sygdom på. Du kan blive klogere på dine egne reaktioner, og hvordan du bedre forstår og kommunikerer med din partner. Foredragsholder er cand.psych., autoriseret psykolog Line Neustrup. Hun er specialist i klinisk psykologi, og udover at have privat praksis arbejder hun også som psykolog hos Kræftens Bekæmpelse i Aarhus. Arrangementet afholdes i samarbejde med PROPA.

Din partner er velkommen.

Der serveres kaffe/te og kage i pausen for kr. 25,-.

Der er gode parkeringsforhold, og det er gratis at parkere.

Tilmelding: Senest torsdag d. 15. september til Esther på tlf.: 61 78 42 44 evt. sms eller mail: dboaarhus@brystkraeft.dk

Sted: MarselisborgCentret, Bygning 8, P.P. Ørumsgade 11, 8000 Aarhus C.

DBO-kreds Fyn

www.brystkraeft.dk/dbo-kreds-fyn

Tirsdag d. 13. september
kl. 19.00-21.00

DBO og vores børn, når mor får brystkræft

Formand for Dansk Brystkræft Organisation (DBO), cand.psych. Randi Krogsgaard, viser filmen, hvor børn fortæller om deres egen angst, når familien rammes af sygdommen. Randi Krogsgaard fortæller herefter, hvad skal man være opmærksom på hos barnet, hvad man selv kan gøre, og hvor man kan hente hjælp osv.

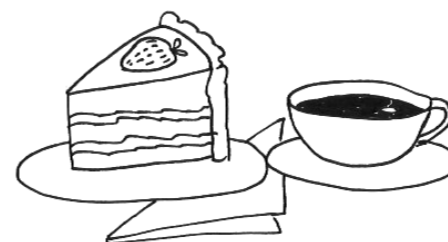
Begrænset antal pladser.

Kaffe/te, frugt og kage koster kr. 20,-.

Tilmelding: Senest d. 6. september på tlf.: 26 82 01 34 eller mail: marie.lykke.rasmussen@brystkraeft.dk

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Klørvænget 18B, 5000 Odense C, indgang 119 på OUH

Mandag d. 29. august
kl. 19.00-21.00

Gåtur ved Christiansminde

Vi går sammen en tur i området. Husk fornuftig fodtøj.

Vi medbringer kaffe/te/kage, der kan købes for kr. 20,-.

Mødested: Christiansminde Minigolf, Christiansmindevej 20e, 5700 Svendborg

Mandag d. 26. september
kl. 19.00-21.00

Hvordan kan vi forebygge/behandle senfølger efter operation og stråler?

Fysioterapeut og lymfødeme-terapeut Pia Christiansen vil fortælle, hvor vigtigt en tidlig indsats efter en brystkræftoperation og stråler er for at undgå senfølger som strukturproblemer, begrænsninger i bevægelighed og lymfødeme. Praktiske øvelser, som også vil kunne hjælpe dem, der lang tid efter operation og stråler har gener, vil blive demonstreret.

Tilmelding: Senest d. 20. september til Anne Larsen på tlf.: 62 20 11 36 eller mail: poul.L.Larsen@webspeed.dk

Sted: Brogade 35 (gennem porten), 5700 Svendborg

Det sker...

DBO-kreds Roskilde

www.brystkraeft.dk/dbo-kreds-roskilde

Søndag d. 5. juni kl. 10.00-

Udflugt til Eskilsø ved naturguide Stig Hansen

Mødested på Stændertorvet, Roskilde kl. 10.00. Derefter samkørsel. Det tager 10 minutter at sejle til Eskilsø i Roskilde Fjord. Tag tøj/fodtøj på efter vejforholdene. Helle Christiansen sørger for frokost. Medbring egne drikkevarer.

Tilmelding: Senest d. 1. juni til Ann-Mari Aggergaard på tlf. 61 71 80 04 eller mail: am_aggergaard@webspeed.dk

Deltagerpris: 50 kr. til færgefart

Mandag d. 5. september

Har du lymfødeme? Vil du forebygge, at du får det?

Lymfødeme fylder rigtig meget i mange kræftpatienters liv. Ofte er den kroniske sygdom forbundet med tvivl om, hvad man egentlig kan og må med sin arm. Fysioterapeut Anne Hjordt fra Hostrups Have Fysioterapi fortæller om forskellige former for behandling af lymfødeme herunder behandling med Deep Oscillation.

Der kommer flere informationer om tidspunkt på hjemmesiden brystkraeft.dk/dbo-kreds-roskilde

DBO-kreds MidtVest

www.brystkraeft.dk/dbo-kreds-midtvest

Lørdag d. 10. september

Tur til Fur

Vi tager på en guidet tur af en blind mand, der er fantastisk til at fortælle om hver enkelt lille ting på Fur. Efter den guidede tur spiser vi frokost på Fur Bryghus.

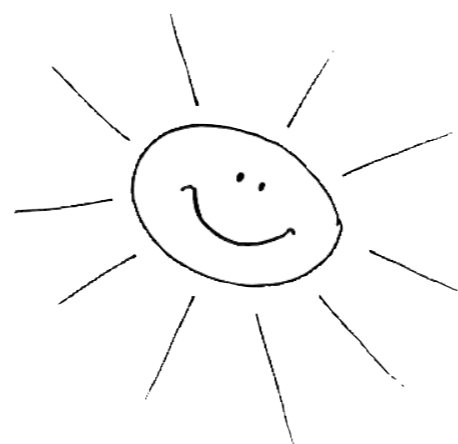
Der kommer flere informationer om tidspunkt på hjemmesiden brystkraeft.dk/dbo-kreds-midtvest

Tilmelding: Til Dorthe Halgaard på mail: dorthe.halgaard@brystkraeft.dk

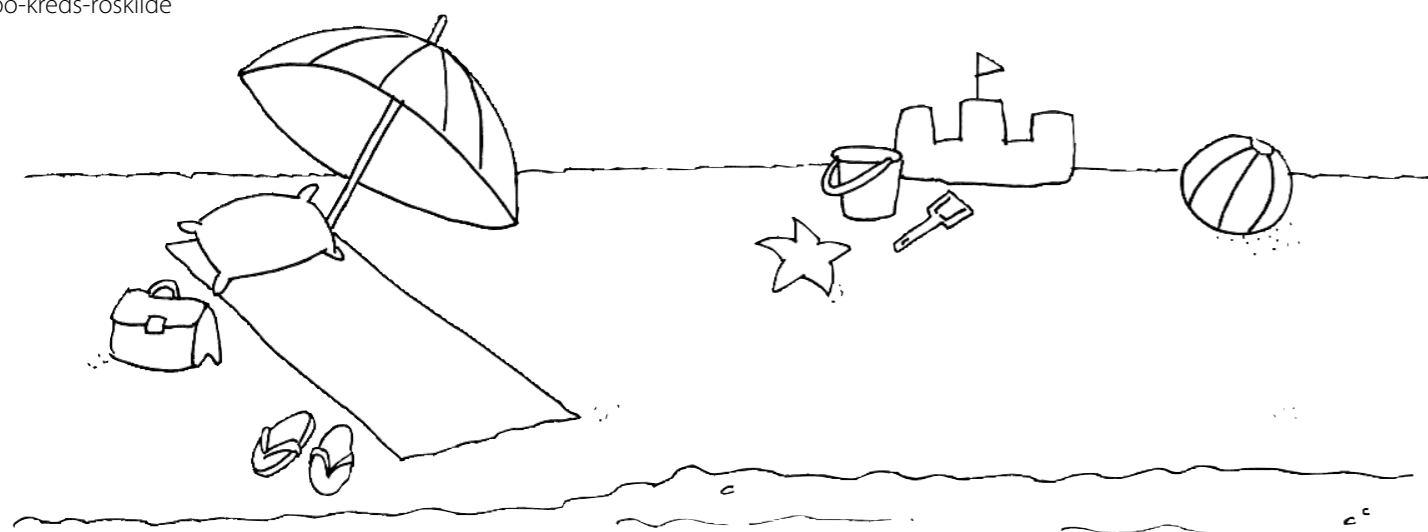
DBO-kreds Sønderjylland

www.brystkraeft.dk/
dbo-kreds-sonderjylland

Tjek løbende vores hjemmeside for kommende arrangementer.

God sommer

Dansk Brystkraft Organisation (DBO)

Sekretariat:

DBO c/o Mimi Petersen
Bråbyvej 22, 4690 Haslev
Mail: dbo@brystkraeft.dk

**Hvis du ønsker at blive ringet op,
er du velkommen til at lægge
dit navn og nummer på
DBO's telefonsvarer 26 82 39 29**

Telefonsvareren aflyttes mandag-torsdag,
og alle opkald besvares senest dagen efter.

DBO's formand og pressekontakt:

Randi Krogsgaard
Tlf.: 20 48 83 84
Mail: randi.krogsgaard@brystkraeft.dk

Kontaktpersoner i DBO-kredse:

DBO-kreds Fyn

Marie Lykke Rasmussen
Tlf.: 66 13 31 34
Mail: dbofyn@brystkraeft.dk

DBO-kreds Hovedstaden

Lene Knudsen
Tlf.: 60 80 55 41
Mail: dbohovedstaden@brystkraeft.dk

DBO-kreds MidtVest

Dorthe Halgaard
Tlf.: 22 42 41 58
Mail: dbomidtvest@brystkraeft.dk

DBO-kreds Roskilde

Lotte Kristensen
Tlf.: 22 88 80 80
Mail: dboroskilde@brystkraeft.dk

DBO-kreds Sønderjylland

Grethe Dahlquist
Tlf.: 20 74 22 06
Mail: dbosonderjylland@brystkraeft.dk

DBO-kreds Vendsyssel

Anna Sick
Tlf.: 98 97 74 73
Mail: dbovendsyssel@brystkraeft.dk

DBO-kreds Aarhus

Esther Grau Andersen
Tlf.: 61 78 42 44
Mail: dboaarhus@brystkraeft.dk

Ny DBO-kreds?

Hvis du er interesseret i at oprette en DBO-kreds, kan du rette henvendelse til sekretariatet.

Husk at melde flytning

Du kan meddele DBO, at du har ændret adresse og/eller emailadresse, ved at maile til dbo@brystkraeft.dk. Husk at oplyse dit medlemsnummer samt gamle og nye adresse.

dbonyt:

DBO udsender et gratis nyhedsbrev ca. 10 gange om året, som du kan tilmelde sig ved at sende en mail til: dbonyt@brystkraeft.dk
Det sendes til alle medlemmer med en mail-adresse kendt af DBO.

Redaktør på dbonyt:

Britt Nørbak
Tlf.: 29 82 88 89
Mail: dbonyt@brystkraeft.dk

Du kan til enhver tid framelde nyhedsbrevet.

dbobladet:

dbobladet er et medlemsblad, som udkommer i februar, juni og oktober. Det indeholder blandt andet portrætter af kvinder, der har eller har haft brystkræft samt relevante artikler om forskellige aspekter af sygdommen.

Ansv. redaktør på dbobladet:

Britt Nørbak
Tlf.: 29 82 88 89
Mail: dbobladet@brystkraeft.dk

Styrk DBO med dit medlemskab

Antallet af medlemmer i Dansk Brystkraft Organisation (DBO) stiger og er over 2.400. Det giver os mulighed for at få større indflydelse på områder af særlig interesse for brystkræftpatienter.

Et medlemskab koster kun 250 kr. om året. Udfyld kuponen for at indmelde dig.

Navn, adr., postnr. og by er obligatoriske oplysninger. De øvrige oplysninger hjælper os med at målrette og synliggøre vores aktiviteter bedst muligt.

Du er også velkommen i foreningen, hvis du ikke ønsker at afgive disse oplysninger.

Du kan også indmelde dig via www.brystkraeft.dk

Læs mere på brystkraeft.dk

Du kan få 1 års gratis medlemskab, hvis du melder dig ind i DBO samme år, som du har fået brystkræftdiagnosen.

Ja tak, jeg vil gerne:

- være medlem af Dansk Brystkraft Organisation (DBO). Årskontingent 250 kr.
 - modtage dbonyt, DBO's elektroniske nyhedsbrev, som udsendes via mail. Det koster ingenting.
- HUSK** at skrive din mailadresse på kuponen

Skriv tydeligt og helst med blokbogstaver

Navn:

Adr:

Postnr.:

By:

Mailadresse:

Telefonnr.:

Fødselsår:

Diagnoseår:

Kuponen udfyldes og sendes i brev til:

Dansk Brystkraft Organisation (DBO)
c/o Mimi Petersen
Bråbyvej 22, 4690 Haslev

Returadresse: DBO c/o Mimi Petersen, Bråbyvej 22, 4690 Haslev

DBO's nye bestyrelse fra venstre

Eva Bundesen,

Dorthe Halgaard,

Vivi Riis-Nielsen,

Elin Balderston,

Birgit Cortnum Aaberg,

Mimi Petersen,

Lene Knudsen og

Susanne Geneser.

Formand Randi Krogsgaard mangler på billedet.

**Dansk Brystkræft
Organisation**